

ÖVNINGSBESTÄMMELSER

KOORDINAT 16

En samverkansövning för utbyte och användning av geografisk information vid samhällsstörning

Version 2.0 – 2016-09-21

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	WEB
Lantmäteriet enheten Myndighetsuppdrag	Karlavägen 112, 7 tr	0771-636363	08-5348 9313	www.lantmateriet.se
Box 24274, 104 51 Stockholm				

Innehåll

1. Inledning	3
1.1. Syfte med dokumentet.....	3
1.2. Begrepp	3
1.3. Översiktlig tidplan.....	3
2. Övningens syfte och mål.....	4
2.1. Övningens delmål.....	4
3. Övningsformat.....	5
3.1. Frågeställningar.....	5
4. Scenario	6
5. Utvärdering.....	6
5.1. Syfte	6
5.2. Indikatorer och kriterier.....	6
5.3. Metod	7
6. Deltagande aktörer	9
7. Övningsledning.....	9
8. Genomförande.....	10
8.1. Moment 1: Utforskande seminarieövning	10
8.2. Moment 2: Förberedelser respektive aktör.....	10
8.3. Moment 3: Tillämpad seminarieövning	11
8.4. Tekniskt stöd under seminariemomenten.....	11
8.5. GIS som övningsmoment.....	12
8.6. Förslag på förberedelser för övningen	13
9. Erfarenhetsåterföring	14
10. Ekonomi	14
11. Kommunikation kring övningen.....	14
12. Frågor och mer information	14

1. Inledning

Lantmäteriet projektleder ett 2:4-projekt finansierat av MSB, Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, med titeln ”användning av geografisk information vid samhällsstörning”. Anslag 2:4 Krisberedskap är ett strategiskt verktyg där MSB finansierar verksamhet som bidrar till samhällets krisberedskap eller hantering av kriser och dess konsekvenser. Lantmäteriet har tidigare drivit projekt som syftar till att studera flera olika aspekter av stöd med kartor och geografisk information för krisberedskap, bland annat civila samhällets behov av tryckta kartor, behov av civil geocell samt möjligheter att samöva och utnyttja befintlig teknik på bättre sätt.

Syftet med projektet är att bidra till att etablera övningar med fokus på, eller med stort inslag av, användning och utbyte av geografisk information. Projektet ska inte studera tekniska lösningar eller öva rent tekniskt utbyte av geografisk information. Projektet har som mål att studera övningsformer för att öva utbyte av geografisk information vid större samhällsstörningar samt att genom en tillämpad samverkansövning utvärdera dessa övningsformer. Som stöd för utarbetning av övningsformat och övningsplanering används metoder framtagna av MSB.

Övningen KOORDINAT 16 utgör övningsdelen i det ovan beskrivna projektet med det övergripande målet att utveckla och prova övningsformer.

1.1. Syfte med dokumentet

Syftet med dokumentet *Övningsbestämmelser* är att beskriva övningens genomförande samt utgöra ett stöd för deltagare i förberedelserna inför övningen.

1.2. Begrepp

Begrepp	Innebörd
Samhällsstörning	Begreppet samhällsstörning utgår här ifrån MSB:s ”Gemensamma grunder för samverkan och ledning” där begreppet används för ” <i>de företeelser och händelser som hotar och ger skadeverkningar på det som ska skyddas i samhället</i> ”.
Geografisk information	Geografisk information kan anses vara beskrivningar av alla företeelser som har ett geografiskt läge. Det kan vara byggnader, sjöar och vägar men också platser, administrativa gränser, händelser, etc. Med denna innebörd omfattas allt som går att lägesbestämma och därmed att uttrycka som eller på en karta.

1.3. Översiktlig tidplan

Datum	
2016-08-31	Planeringskonferens 3. Utkast till övningsbestämmelser.
2016-09-07	Övningsbestämmelser klara och skickas ut.
2016-09-21	Moment 1: Utforskande seminarieövning
2016-09-22--	Moment 2: Uppgifter på hemmaplan för respektive aktör
2016-10-13	Senaste datum för svar på frågeställningar från respektive aktör
2016-10-26--27	Moment 3: Tillämpad seminarieövning
2016-11-11	Leverans av övningsrapport
2017	Erfarenhetsseminarium

2. Övningens syfte och mål

Övningen KOORDINAT 16 genomförs i syfte att:

- Utveckla aktörernas förmåga att utbyta och använda geografisk information vid samhällsstörningar
- Identifiera möjligheter med och utvecklingsområden för övningar med fokus på användning och utbyte av geografisk information

Målet med övningen är att:

- Deltagande aktörer efter genomförd övning ska ha en ökad förmåga att inhämta, leverera, samordna och använda geografisk information vid samhällsstörningar

2.1. Övningens delmål

Övningen mål är nedbrutna i fyra stycken delmål som behandlar olika perspektiv i begreppen ”utbyte och användning”.

Övningens delmål innebär att den övade aktören skapar sig en:

- Ökad förmåga att inhämta geografisk information från andra aktörer
- Ökad förmåga att leverera geografisk information till andra aktörer
- Ökad förmåga att använda geografisk information som beslutsstöd
- Ökad förmåga att samordna beställningar och leveranser av geografisk information med andra aktörer

3. Övningsformat

Figur 1. Övningens tre moment

KOORDINAT 16 genomförs i tre delar varav två genomförs gemensamt i form av seminarieövningar där man genom samtal och diskussion utvecklar förutbestämda förmågor.

Den första seminarieövningen är *utforskande* med fokus på kunskapsuppbyggnad kring utbyte av geografisk information. Här finns även moment som syftar till att utforma förslag på generiska arbetssätt för utbyte och användning av geografisk information vid en samhällsstörning.

Den andra delen genomförs under ca 3 kalenderveckor och innebär att aktören i sin egen organisation tittar på praktiska/tekniska, juridiska eller organisatoriska förutsättningar för att kunna beställa och/eller leverera geografisk information vid större kriser.

Den tredje delen är en *tillämpad* seminarieövning som genomförs under 2 dagar i slutet av oktober. Under övningen används de generiska förslagen på arbetssätt för att lösa uppgifter kopplat till ett scenario. Under den tillämpade övningsdelen kommer även några moment att nyttja geografiska informationssystem (GIS) för att illustrera händelser, driva diskussionerna och möjliggöra bedömningar i tidsåtgång, omfattning och komplexitet i framtagandet av GIS-analyser och kartprodukter.

Inriktningen på frågorna som diskuteras under seminarieövningens olika delar utgår från delmålen med indikatorer som beskrivs under avsnittet ”*Utvärdering*” och bifogad förmågekatalog.

3.1. Frågeställningar

Frågeställningarna i den utforskande och tillämpande seminarieövningen inriktas på:

- arbetssätt för att identifiera behovet av geografisk information vid samhällsstörningar
- tekniska och juridiska förutsättningar för utbyte av geografisk information mellan aktörer
- former för samverkan mellan aktörer kring användning och utbyte av geografisk information

Förberedelser på hemmaplan i den enskilda organisationen inriktas på:

- vilken typ av geografisk information som finns tillgänglig för andra aktörer och på vilket sätt denna finns tillgänglig
- tekniska och juridiska förutsättningar som måste vara uppfyllda för att möjliggöra utbyte av geografisk information med andra aktörer

4. Scenario

Under övningens två första moment kommer ett antal övergripande och generellt beskrivna typhändelser att användas som stöd för diskussionerna.

Under den tillämpade seminarieövningen kommer deltagarna att få ett scenario att utgå ifrån för sina gruppvisa diskussioner. Diskussionerna kommer att vara baserade på hur aktörerna skulle ha agerat och utbytt geografisk information med varandra i ett sådant scenario.

Scenariot är baserat på temat höga vattenflöden i området runt Örebro och Hjälmarén och är valt för att utgöra en situation med bred samhällspåverkan som påverkar flera olika typer av värden i samhället. Scenariot ska ses som ett *verktyg* för att ge lokala, regionala och centrala myndigheter/aktörer möjlighet att interagera med varandra och speglar därför inte en verklig händelseutveckling.

Figur 2. Höga vattenflöden i Malmö 2016

Figur 3. Området runt Örebro och Hjälmarén

5. Utvärdering

5.1. Syfte

Syftet med utvärderingen är att:

- Utveckla en relevanta förmågekatalog för utbyte och användning av geografisk information vid samhällsstörningar
- Utvärdera effekten av övningen samt ge rekommendationer inför framtida geodataövningar
- Stödja deltagande aktörers framtida utvecklingsarbete

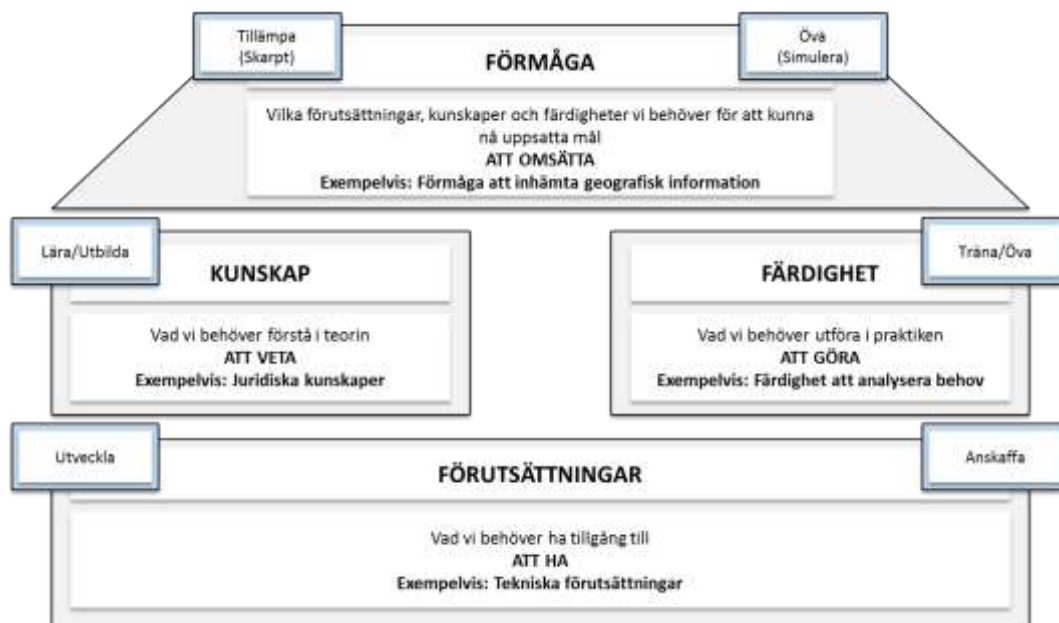
5.2. Indikatorer och kriterier

Övningen baseras på en förmågekatalog för utbyte och användning av geografisk information vid samhällsstörningar. Förmågekatalogen är ett dokument som består av mål, kriterier, kriteriebeskrivningar och bedömningsmallar som organisationer kan använda som utgångspunkt för verksamhetsutveckling, utbildningar och övningar.

Då förmågekatalogen används för första gången under övningen är katalogen ett levande dokument som kommer att förändras beroende på övade aktörers slutsatser och rekommendationer under och efter övningsmomenten.

Katalogen består av fyra delmål (övningens delmål) med förtydligande indikatorer. Indikatorerna är organiserade utifrån perspektiven förutsättningar, kunskap och färdighet. Varje indikator kommer succesivt efter övningsmoment att utvecklas med en förtydligande beskrivning samt graderingsbeskrivning.

Förmågekatalogen finns bifogad som bilaga 1.

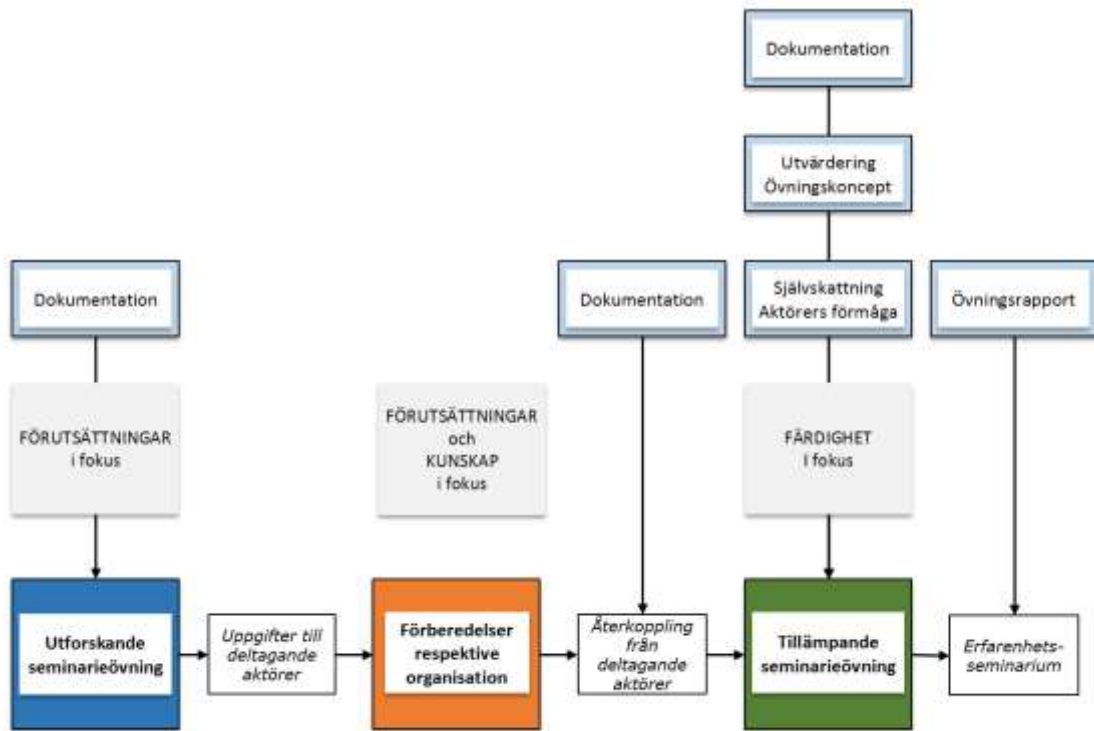

Figur 3. Konceptuell bild över förmåga och dess bygstenar

5.3. Metod

Under övningen kommer tre typer av utvärderingsaktiviteter att genomföras:

- Dokumentation
Under respektive moment kommer aktörernas slutsatser att fångas genom förutbestämda mallar. Syftet med dokumentationen är att fastställa förmågekatalogen utifrån aktörernas expertis samt att skapa underlag för framtida övningskoncept.
- Utvärdering av övningskoncept
Efter den tillämpande seminarieövningen kommer aktörerna genom en enkät att ges möjlighet att utvärdera övningskonceptet. Syftet med denna utvärdering är att identifiera styrkor och svagheter med övningskonceptet
- Självskattning av aktörers förmåga
Efter den tillämpande seminarieövningen kommer aktörerna genom en enkät att ges möjlighet att utvärdera sin egen organisations förmåga inför och efter övningen. Syftet med detta är att dels kunna utvärdera om övningen har gett önskad effekt samt att stödja deltagande aktörers framtida utvecklingsarbete.

Figur 4. Dokumentation av övningen

6. Deltagande aktörer

Aktör	Deltagande roller
Eskilstuna kommun	Säkerhetssamordnare, GIS, kriskommunikation
Försvarsmakten	Regional stab
Jordbruksverket	GIS
Lantmäteriet	Geodatasamordnare, TiB, geodatasupport
Länsstyrelsen Gotland	Krisberedskap
Länsstyrelsen Gävleborg	GIS, samhällsplanering
Länsstyrelsen Hallands län	Krisberedskap, GIS
Länsstyrelsen IT-enhet	GIS/IT
Länsstyrelsen Jämtlands län	GIS
Länsstyrelsen Stockholm	Krisberedskap, GIS
Länsstyrelsen Uppland	GIS, kriskommunikation
Länsstyrelsen Västerbotten	GIS
Länsstyrelsen Västmanland	GIS, krisberedskap
Länsstyrelsen Örebro	Krisberedskap
MSB	GIS, samverkan och ledning, övning
Polisen	GIS
Riksantikvarieämbetet	GIS
Sjöfartsverket	GIS
Skogsstyrelsen	GIS
SMHI	Prognoschef
Statistiska Centralbyrån	GIS
Stor-Stockholms brandförsvär	Krisledning
Sveriges Geologiska Undersökning	GIS, TiB
Trafikverket	GIS, krisberedskap

7. Övningsledning

Roll	Namn
Övningsansvarig/övningsledare	Örjan Wallers, Lantmäteriet
Seminarieledare	Gunnel Göransson, 4C
Utvärderingsledare	Martin Rusner, 4C

8. Genomförande

Övningen genomförs som en seminarieövning vilket innebär att deltagarna befinner sig på samma plats vid genomförandet. Problembaserade diskussioner och produktionsuppgifter i grupper varvas med sammanfattande diskussioner i plenum. Det kommer inte föreligga något behov av att kommunicera med externa aktörer eller deltagarnas egna organisationer under seminariernas genomförande.

8.1. Moment 1: Utforskande seminarieövning

Tid:	Onsdag 21 september kl. 09.00 – 16.30
Plats:	Elite Palace Hotel Konferensrum Vasasalen St. Eriksgatan 115, Stockholm
Förplägnad:	Lunch och fika ingår
Specialkost:	Anmäl till orjan.wallers@lm.se senast 2016-09-07.
Utrustning:	All nödvändig övningsutrustning tillhandahålls av övningsledningen

8.2. Moment 2: Förberedelser respektive aktör

Syftet med förberedelser på hemmaplan är att utforska möjligheter och begränsningar inom respektive aktörs organisation utefter de egna förutsättningarna. Aktören ansvarar själv för att involvera de kompetenser som krävs för att besvara frågeställningarna.

Resultatet blir en del av nulägesbeskrivningen och utgör en förutsättning för att kunna lösa uppgifterna i den tillämpande delen på ett så bra sätt som möjligt.

Frågeställningarna ska besvaras i ett frågeformulär i ett webbgränssnitt. Syftet med denna form av redovisning är att ensa svarsformen och att möjliggöra en snabb och effektiv sammanställning för övningsledningen.

Handledning till frågeformuläret och verktyget Exonaut finns i bilaga 2.

Tid:	22 september – 13 oktober kl. 12:00
Plats:	Enligt respektive aktör
Leverans:	Svar på frågeställningarna besvaras i verktyget exonaut på sidan: lantmateriet.exonaut.com med inloggningsuppgifter för respektive aktör. Inloggningsuppgifter delas ut vid övningsmoment 1. Vid behov av nya uppgifter, kontakta Martin Rusner på mailadress enligt nedan. Frågeställningarna ska vara besvarade senast torsdagen den 13 oktober kl. 12.00.
Dialog med övningsledningen:	Eventuella frågor som uppstår under arbetet i respektive organisation kan ställa till övningsledningen på orjan.wallers@lm.se eller på 070-3159322. Exonaut-relaterade frågor om inloggning eller handhavande ställs till: martin.rusner@4cstrategies.com

8.3. Moment 3: Tillämpad seminarieövning

Tid:	Onsdag 26 oktober kl. 11:00 – torsdag 27 oktober kl. 12:30 (därefter avslutande lunch).
Plats:	Skepparholmen konferens Franckes väg, Nacka
Transport:	Det finns möjlighet till gemensam busstransport från Stockholm C och tillbaka. Avgångstid 26 oktober 10:30 från Cityterminalen och 27 oktober 13:45 från Nacka.
Logi och förplägnad:	Övernattning i enkelrum. Lunch, middag (2-rätter), frukost, lunch samt fika ingår.
Specialkost och andra behov:	Anmäl till orjan.wallers@lm.se senast 2016-10-11.
Utrustning	All nödvändig övningsutrustning tillhandahålls av övningsledningen
Övrigt	Möjlighet till bastu och poolbad finns, medtag badkläder.

8.4. Tekniskt stöd under seminariemomenten

Under seminarieövningarna kommer varje grupp ha tillgång till en dator kopplad till online-verktyget Exonaut. Frågeställningarna besvaras genom formulär som i nära realtid kan presenteras och analyseras av övningsledningen. En i respektive grupp utses att dokumentera gruppens svar på frågeställningar, och kommer att ges en kort handledning till verktyget.

8.5. GIS som övningsmoment

Under den tillämpade seminarieövningen kommer några moment att nyttja geografiska informationssystem (GIS) för att driva diskussionerna. För detta kommer det i varje grupp ingå minst en "GIS-kunnig" deltagare som kommer att få en kortare specifik instruktion i aktuell programvara, förväntningar på handhavande, lagringsplats för data, etc.

"GIS-momenten" kommer att vara tekniskt enkla till sin natur och handla om att visualisera ett antal färdigproducerade skikt/lager med tillhörande attribut och symbolisering. Under övningen kan det även tillföras ny information som behöver analyseras och sammanställas, och gruppen kan behöva göra vissa bedömningar kring tidsåtgång och komplexitet i scenariots analys- och kartproduktbehov.

8.6. Förslag på förberedelser för övningen

I syfte att överbrygga kunskaperna hos ”GIS-” respektive ”KRIS-världen” följer här några rekommenderade förberedelser och inläsningsmaterial.

1. MSB:s rapport ”Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar” som ger vägledning till aktörer i förhållningssätt och arbetssätt som underlättar aktörs-gemensam inriktning och samordning. Rapporten finns också i en sammanfattad version.

Länk:

<https://www.msb.se/sv/Produkter--tjanster/Publikationer/Publikationer-fran-MSB/Gemensamma-grunder-for-samverkan-och-ledning-vid-samhallsstorningar/>

2. Geodata.se är en huvudsida för publicering av fakta och beskrivningar av geografisk information inom det offentliga Sverige. Sidan innehåller också länk till geodataportalen som är en samlingsportal för en lång rad geodatalager från olika myndigheter och organisationer.

Länkar:

<https://www.geodata.se/>

<http://www.geodata.se/GeodataExplorer/>

9. Erfarenhetsåterföring

Utvärdering av övningen och resultat av projektet kommer att delges vid ett erfarenhetsseminarium med en bred inbjudan. Tidpunkt för detta planeras till januari/februari 2017.

10. Ekonomi

Projektet och övningsledningen står för gemensamma kostnader för planering, genomförande och utvärdering. Detta inkluderar även måltider under seminarieövningarna samt logi under den tillämpade seminarieövningen (26-27 okt).

Möjligheter att täcka resekostnader för deltagande aktörer finns. Detta behöver anmälas till övningsledningen i förväg.

Deltagande aktörer står för egen arbetstid samt eventuella kostnader för moment 2 ”förberedelser respektive aktör”.

11. Kommunikation kring övningen

Lantmäteriets kommunikationsavdelning leder kommunikationstjänst om övningen.

Kommunikationen inriktas på att ge deltagande aktörer underlag för att själva informera inom den egna organisationen. Extern kommunikation inriktas på att informera om övningen inom ”GIS-branschen” och inom ”Krisbranschen”.

Inga externa media planeras att delta vid övningen.

Information om övningen finns publicerad på:

<http://www.lantmateriet.se/sv/Om-Lantmateriet/Samverkan-med-andra/samverkansovning-med-geodata/>

Deltagande aktörer får gärna länka till ovanstående sida i sin interna och externa kommunikation.

12. Frågor och mer information

Kontakta Örjan Wallers, övningsledare.

Lantmäteriet
Enheten Myndighetsuppdrag
Box 24274, 104 51 STOCKHOLM
Besöksadress: Karlavägen 112, 7 tr
Tel: 08-5348 9326
Mobil: 070-3159322
Fax: 08-5348 9313
e-post: orjan.wallers@lm.se